

Sygn. akt IV CNP 187/07

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski

w sprawie skargi J.F.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia

Sądu Okręgowego w B.

z dnia 31 maja 2007 r., sygn. akt [...],

w sprawie „B.” SA w upadłości

przy udziale J.F.

w przedmiocie odwołania syndyka masy upadłości,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 grudnia 2007 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

J.F. wniósł o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 31 maja 2007 r., którym zostało oddalone jego zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 14 lutego 2007 r., odwołującego go z funkcji syndyka masy upadłości „B.” i wyznaczającego na to stanowisko J.F.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe (art. 424¹ § 1 k.p.c.). Jest więc co do zasady niedopuszczalna, jeżeli w sprawie strona miała możliwość zaskarżyć orzeczenie apelacją, skargą kasacyjną, skargą o wznowienie postępowania lub mogła skorzystać z innego środka.

Od tego unormowania ustawodawca wprowadził wyjątek przewidziany w art. 424¹ § 2 k.p.c. Na podstawie tej regulacji, skarga przysługuje także od orzeczenia sądu pierwszej instancji kończącego postępowanie w sprawie, naruszającego podstawowe zasady porządku prawnego, konstytucyjne wolności lub prawa człowieka, chociaż strony nie skorzystały skutecznie z przysługujących im środków, pod warunkiem, że jego uchylenie lub zmiana w innym postępowaniu nie jest już dopuszczalna.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie w sprawie wydanego począwszy od dnia 1 września 2004 r. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2005 r., I CNP 1/05, i uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2005 r., III CZP 1/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 78, której nadano moc zasady prawnej). Oznacza to możliwość wniesienia skargi od prawomocnych wyroków, nakazów zapłaty, postanowień co do istoty sprawy wydanych w postępowaniu nieprocesowym oraz od postanowień, tzw.

formalnych kończących postępowanie w sprawie. W literaturze dominuje pogląd, że to ostatnie pojęcie obejmuje postanowienia, których uprawomocnienie zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd drugiej instancji, jeżeli w chwili jego wydania jest on zwolniony od obowiązku dalszego rozpoznawania sprawy. Z kolei na podstawie dorobku judykatury można przyjąć, że jest to takie postanowienie, które przez uprawomocnienie się trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty w danej instancji (por. np. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1998 r., III CZP 44/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 87, z dnia 31 maja 2000 r., III CZP1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, ONSC 2001, nr 2, poz. 22 oraz postanowienie z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, dotychczas niepublikowane).

Wychodząc z założenia, że pojęcie to obejmuje tylko orzeczenia kończące postępowanie, jako całość poddaną pod osąd (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1996 r., OSNC 1997, nr 3, poz. 31), należy przyjąć, że do omawianej kategorii nie należy postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie Sądu pierwszej instancji odwołujące syndyka.

Skarga jest nie tylko środkiem nowym, ale - jak podkreślono w literaturze - wyjątkowym w skali europejskiej. Zasadą bowiem jest, że prawomocność, tworzy nowy stan prawny pomiędzy stronami, jak też sanuje wszelkie ewentualne naruszenia prawa, którymi orzeczenie ewentualnie jest dotknięte. Z tego względu wszystkie jej wymagania konstrukcyjne określone w art. 424⁵ § 1 k.p.c. należy interpretować ściśle.

Do nich należy uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia którego dotyczy (pkt 4). Uwzględnienie bowiem skargi i stwierdzenie, że prawomocne orzeczenie jest niezgodne z prawem, ma charakter prejudykatu, gdyż stwarza możliwość dochodzenia od państwa odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez jego wydanie. Spełnienie tego wymagania polega na wskazaniu rodzaju i rozmiaru szkody. Wywód ten powinien także zawierać informację dotyczącą czasu jej powstania i określać związek przyczynowy

z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem. Nie jest spełnieniem tego wymagania odwołanie się - jak uczynił to skarżący - do jego krzywdy powstałej przez naruszenie dobrego imienia i zaufania zawodowego podlegającej naprawieniu w postaci symbolicznej złotówki.

Poza tym sporządzenie skargi objęte zostało przymusem adwokacko - radcowskim. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez fachowego pełnomocnika także w zakresie czynności procesowych, związanych z tym postępowaniem, podejmowanych przed sądem niższej instancji, co wynika wprost z treści art. 87¹ § 1 k.p.c.

Z tych względów skarga podlegała odrzuceniu (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).